"Ümid çırağı" və "Ömrün illəri" Əli Yusifin tale pasportudur

Hüseyn İsaoğlu,
(Məmmədov)
Yazıçı-publisist

Allah bir çox insana şairlik verdi. Şairlik uca məqamdır. Çoxları üçün əlçatmaz görünən uca məqam. Xoş o adamın halına ki, şairdir...

Şeir də ruhun qidasıdır. Şeirlə çox vaxt ürəklərdə həzin hislər yaratmaq mümkün olur. Bəzən cəmiyyətlər şeirin gücü ilə çətinliklərdən çıxış yolu tapırlar. Biz də şeirin hənirtisi ilə çox vaxt özümüzü sıxıntıdan qurtarmışıq...

Bir müddətdir tanıdığım Əli Yusif də şeirin istisi ilə könüllərə sığal çəkir. Qarşımda Əli Yusifin 2023-cü ildə "İmza" nəşrlər evi tərəfindən buraxılmış iki kitabı var: "Ümid çırağı" və "Ömrün illəri". Hər iki kitab nəfis tərtibatla oxucuların ixtiyarına verilib. Hər iki kitabın redaktoru tanınmış şair Balayar Sadiqdir.

Əli Yusifin "Ümid çırağı" kitabında ictimai-siyasi səciyyəsi və mövzu əlvanlığı ilə seçilən şeirləri toplanıb. Annotasiyadan da göründüyü kimi, "səmimi ovqat, poetik özünəməxsusluq və bədii-fəlsəfi düşüncə bu şeirlərin əsas qayəsidir".

Əslində, adıçəkilən kitabda Əli Yusif daha çox taleyi əxz edir. Elə kitaba ön söz yazan Balayar Sadiq də buna işarə vuraraq deyir: "Şairlik təkcə şeir yazmaqla tamamlanmır, bu, bir tale işidir...".

Əli Yusifin "Ümid çırağı" kitabında müxtəlif mövzulu şeirləri toplanıb. Lakin hər şeirdə bir tale səciyyəsi var. Bunu nümunələrlə isbatlayaq:

Niyə belə coşub-daşırsan, dəniz?
Mən səni beləcə heç görməmişəm.
Xətrinə kim dəyib, söylə sən mənə,
Səni dərdlərimə dərman bilmişəm.
***
Neynim, xatirəyə bələnib ömrüm,
Şirin xatirədi hər ötən günüm.
Könül zirvəsində kövrəlib sözüm,
Özümü axtardım, görən oldumu?!
***
Boşalıbdı solum-sağım,
Quruyubdu bağça-bağım.
Məzarına necə baxım,
Dostum, canım, de, hardasan?
***
Ürəyim xəlvətcə yuxudan ayıldır məni,
Körpə anasını səsləyən kimi.
Ayılıb görürəm ki, gecə keçib yarıdan,
Göydə ulduzlar sayrışan kimi
Ürəyim çırpınır...

Gəncliyimiz bəyaz qartək
Yağdı bizim ömrümüzə.
Heç bilməzdik əriyəcək,
Qalmayacaq bir nişanə...

Bu və bu kimi şeirlərdə mövzu fərqli, lakin hiss, həyəcan, çırpıntı eynidir. Yəni, hadisələrə yanaşma tərzindən asılı olmayaraq müəllif hər şeirdə bir tale sızıltısı göstərib. Nümünə kimi verdiyimiz şeirlərdə dənizin də, insanın da, hətta zülmət gecənin də tale çırpıntısını hiss edirik. O səbəbdən, əmin oluruq ki, şairlik həm də bir tale işidir...

Əli Yusifin "Ömrün illəri" kitabında da başqa təsir vasitələri ilə yanaşı tale işi əsas komronentdir. Burada da müəllif taleyi insanın, əşyanın və s. əsas həyat səciyyəsi kimi qabardıb. Nümunələrə diqqət çəkək:

Mənim dərdlərimə sən çarə idin,
Dərdinə mən indi olmuşam məlhəm.

Salıb əldən məni ağrıyan canım,
Ağrısız keçməyir ötən hər anım.
Bu canla oduna mən necə yanım,
Hər şey düşüb gözdən, can hayındayam...

Bu nümunələrdə də hissin, duyğunun, poetik sızıltının əsas qatında tale göynərtiləri durur. Şair taleyi insanın əsas amalı kimi səciyyələndirir, onu dünyadakı hər şeyin mühüm aspekti hesab edir.

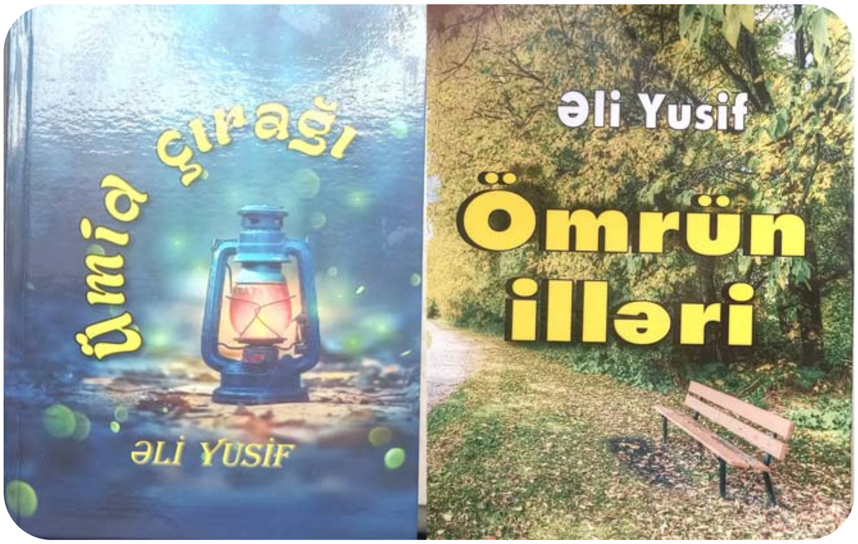

Payıza yetişmiş vaxtıma gəldin,
Qəm etmə gözəlim, yenə səninəm.
***
İnanma yenidən görüşərik biz,
Artıq getdi əldən o illərimiz.
Solğun çiçəklərə döndü qəlbimiz,
Görən kim günaha batdı bu eşqdə?!
***
Ürəyim darıxır bu payız günü,
Tənhayam, kövrəyəm yarpaqlar təki.
Ağacdan yarpaqlar tökülür bir-bir,
Gözümdən tökülən damcılar təki...

Açığını deyim ki, Əli Yusifin hər iki kitabında taleyə nüfuz eyni çalarda, eyni rəngdədir; şair bu vacib nüansı həyat üçün səmt, yol və dönüş kimi xarakterizə edir, oxucusunu sıxıntıdan qurtarır.

Həm "Ümid çırağı", həm də "Ömrün illəri" Əli Yusifin tale pasportudur. Burada konkret məqam elə konkret düşüncə ilə də poetik rəng alıb. Buna görə oxucu hər iki kitabın səmimiyyətinə inanır.

Mən Əli Yusifin adıçəkilən kitablarında əslində, daha çox poetik çalara rast gəlirəm. Lakin bu yazıda mən əsasən tale işinə daha çox toxunmaq, taleyin insan həyatında hansı təsirlərə səbəb olduğuna diqqət çəkmək istəyirəm. Demək istəyirəm ki, müəllifin ara-sıra taleyi rəngli-rəngsiz formada təqdim etməsi həyatın insana vurduğu təsirlərlə bağlıdır.

Həm "Ümid çırağı", həm də "Ömrün illəri" kitabında bu nüansları da oxuculara göstərək:

Gözlərin elə bil öz gözlərimdi,
Onunla dünyanı seyr edirəm mən.
Gözlərin könlümün qurur nəğməsi,
Onunla, əzizim, fəxr edirəm mən.
***
Keçib illər, bu sən, bu mən,
Necə ildir görünmürsən.
Dərd-sərimdən xəbərsizsən,
Sən cavansan, axtar məni.

Bu nümunələr "Ümid çırağı"nın rəngli-rəngsiz tale çalarlarıdır. "Ömrün illəri"ndəki çalarlar da buna bənzərdir. Nümunələrə baxaq:

Göydən enmiş ay parası,
Sənsən qəlbimin aynası.
Neyləyim sənsiz, qadası?
Ömrüm, günüm, ayım sənsiz.
***
Tələsmişəm ömrüm boyu,
Səbirsizəm, tələsirəm.
Bu ilimi mən bir gündə
Başa vurmaq istəyirəm...
***
Oğrun-oğrun süzüb məni,
- darıxıram, gəl, deyirsən.
Sevə bilməz qəlbim səni,
Gecikmisən, -gəl, - deyirsən...

Burada da taleyin rəngli-rəngsiz çaları aydın görünür. Müəllif istər xoş halında, istərsə də qayğılı anlarında taleyi eyni ovqatda tutur və bu, çox yaxşı haldır. Yəni oxucusunu düşünür, onun qayğısını artırmaq istəmir. Əgər şair yazdığı şeirdə həm də oxucusuna diqqət ayırırsa, o, alqışa layiqdir.

İnanıram ki, Əli Yusifin həm "Ümid çırağı", həm də "Ömrün illəri" kitabı oxucular tərəfindən maraqla qarşılanacaq, sevilə-sevilə oxunacaq. Çünki bu kitablardakı şeirlərdə əslində, bir tale fonunda hər kəsin taleyi, həyatı və yaşantılar əks olunub. Bu da Əli Yusifin anadan şair doğulmasından irəli gəlir.

Əli Yusifi təbrik edir, ona yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram.